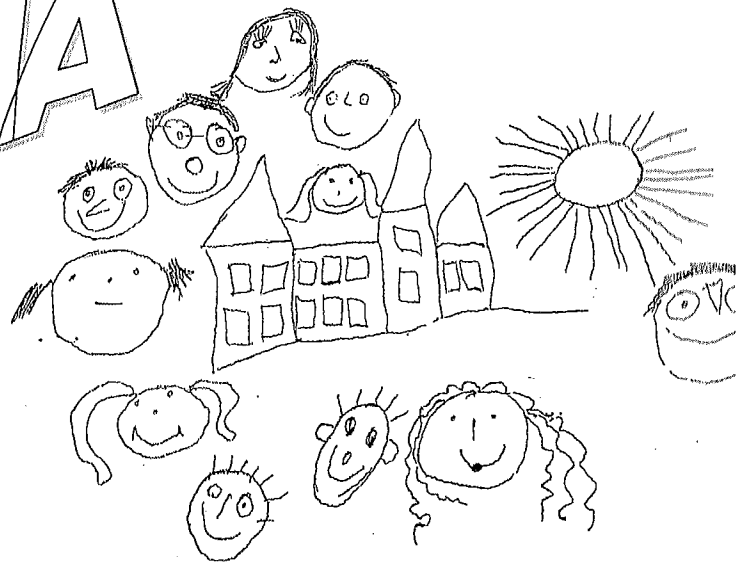

PASACIŅA

Nr. 51 2007.gada februāris

CENA: VIENS PALDIES

„PASACIŅA” PULKĀ TEK...

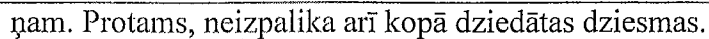
PŪRU lokot, mērot un pārmērot pagāja piektdiena, 23.februāris, Tālās Gaujmalas novadā.

Tālās Gaujmalas sarīkojums 2007.gada 23.februārī ievadīja Starptautiskā bērnu un jaunatnes folkloras festivāla *Pulkā eimu, pulkā teku* Nacionālās atlases pasākumus. No rudens visas kopas krāja zināšanas par festivāla tēmu *Pūrs*.

Novada sarīkojumam bija pieteikušās folkloras kopas no Valkas rajona – Birzuļu pamatskolas, Ēveles pamatskolas un Valkas folkloras kopa *Vainadzīņš*, bet no Valmieras rajona – Mūrmuižas pirmsskolas izglītības iestādes folkloras kopa *Pasaciņa* un J.Endzelīna Kauguru pamatskolas folkloras kopa, bet bargie laika apstākļi, kad no rītiem termometra stabiņš bija nokritis pat līdz -31°C, bet dienas vidū tikai 12-15°C un gripa lika palikt mājās daļai bērnu, tāpēc Tālās Gaujmalas pasākumā nepiedalījies Birzuļu pamatskolas un J.Endzelīna Kauguru pamatskolas folkloras kopas.

Novada sarīkojumā visi satikāmies plkst.10.00 Valmieras novadpētniecības muzejā. Muzeja darbinieces Guna Medne un Ilga Bērziņa ļoti saistoši stāstīja un lika darboties līdz divās programmās: *Meitas pūrs* un *Maize*. Pārcilājot meitas pūru, ikviens pasākuma dalībnieks bija arī kāznieks. Bērni iejutās līgavas un līgavaiņa, dižvedēja un dižvedējas, mazās māsas, brāļa un citu viesu lomās un tika tērpti atbilstoši statusam. Visi kopā noskaidrojām, ka meitas pūram bijis jābūt lielam, mērāmam vairākās pūra lādēs, jo kāzās tika apdāvināts ikviens - kam cimdu pāris, kam zeķes, vienam josta, citam prievīte, vēl kādai divielis utt. Ieejot jaunā vīra mājās, līgava tika iepazīstināta arī ar visu saimniecību un savs ziedojums tika arī gotiņai, cūciņai, maltuvei...

Programmu *Maize* Guna stāstīja kā pasaku, par to kā vilks gribēja iemācīties maizi cept. Bija vajadzīgs pūrs kā mērs, citi senču mēri un darba rīki. Vilks pārliecinājās, ka, lai ēstu maizīti, smagi jāstrādā un paiet ilgs laiks no rudzu grauda zemē līdz siltam klaipi -

nam. Protams, neizpalika arī kopā dziedātas dziesmas.

Novada pasākumā piedalījās Latvijas Universitātes Etniskās kultūras centra vadītājs Ernests Spīčs. Pasākuma noslēgumā Ernests un Guna nodejoja *Mērpolku*. Ernests visiem zināmo plaukstiņpolku papildināja ar dažādām mērvienībām, kas ir cilvēkam kā mēram – sprīdis, colla, olekts, pēda, augums.

Paldies sakot, Gunai un Ilgai dāvinājām *Pasaciņas* pūru – rudenī izdoto grāmatu *Pasaciņas valodiņa*.

Pēcpusdienā pulcējāmies Kauguru kultūras nama zālē. Katra kopa parādīja savu programmu par tēmu *Pūrs*. Pirmie zāles vidū izgājām mēs - mazie *pasacēni* un pastāstīja par tām mērvienībām, kas saprotamas mums – *saujiņa, riekšava, pēda, solis, litrs, spainis, maiss, vezums, sprīdis, šķipsniņa, olekts...* Katram ir savs dziesmu pūrs, tāpēc dziedājām *Man bij` dziesmu kamolītis, mazājā`i galviņā...* Rotaļā *Rīga dimd* ir skaidri un gaiši teikts, ka meitas pūru darināja viņas brāļi un pūra vāku *no zelta liedināja...* Meteņa laikā izpēdojām *Metieniņu* un *Brālītis māsiņu dancot ved pie rociņas turēdams...* Tā kā esam pilni apņēmības braukt uz Nacionālo sarīkojumu Bauskā 2007.gada 19. un 20. maijā, un piedalīties festivāla starptautiskajā daļā Brīvdabas muzejā Pēterdienā (29.jūnijā), tad savā pūrā esam ielocījuši arī Zemgales dziesmas – *Ķēvīt, mana švilpastīte u.c.*

Vainadzīņa bērni ļāva ieskatīties savā pūrā tai apcirknī, kur noglabātas Meteņa dziesmas, dejas, rotaļas. Meteņa laikam atbilstošu noskaņu radīja skaņu rīki, kas atgādināja auksto laiku ārā, sala kludzināšanu pie pakša. Metenī daudz sacensību un lielīšanās, to pārliecinoši parādīja bērni. Viegli un pārliecinoši *Vainadzīņa* bērni izdejoja *Ērgemes tūdaliņu* un *Krustdeju*, kur astonstaru krusts uz grīdas bija izveidots no cimdiem. Uz kopīgu danci tika aicināti visi pasākuma dalībnieki.

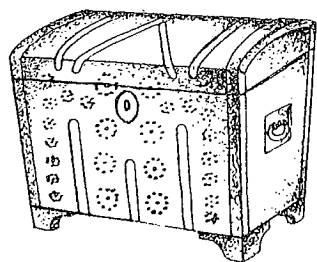
Ēveles pamatskolas folkloras dalībniiece - „izrādīja savu pūru”, uzdeva mīklas pārējiem bērniem,

„PASACIŅA” PULKĀ TEK...

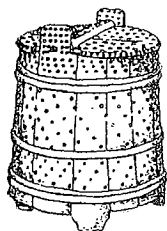
tie izrādīja savu deju pūru. Tajā bija gan *Metieniņš*, gan *Garausītis*, gan *Pērkonītis*. Kopas vadītāja Irīda Jukāme.

Kā Gauja tek cauri Vidzemei, tā *Pasaciņas* bērni izveda visus riņķa dančī *Ievas zieda ar ābeli/ vienā Gaujas līcītī*, no kopīgā pūra izcēlām *Vecos zābakus*, bet Ernests iemācīja muzejā parādīto *Mērpolku*. Izpildot šo polku jautrība sita augstu vilni, jo daudzi pārliecinājās, ka pašu pirksti nav tik veikli kā dancot ielocītās kājas.

LU EKC Patencinājumus saņēma visas kopu vadītājas. Tāpat Tencinājumus no mājiniekiem saņēma visas folkloras kopas, bet skolotājas arī *Pasaciņas* grāmatu *Pasaciņas valodiņa* un ziedus. Ernests bija atvedis šī gada festivāla nozīmīti un to saņēma visi, kā arī uzlīmi, ko Valmieras māksliniece veidoja tieši šī gada Tālās Gaujmalas sarīkojumam.

 Anita

Pēc šī notikuma kopas dalībnieki dalījās savos iespaidos:

Alija – „Viens – tāds īss, sprīdi garš. Otrs – tāds pagārš, stāv kā olekti norijis. Trešais iet tik un iet. Un, tik smeji. Vai tas var būt?” - to es skaitīju. Braucām uz muzeju. Tante stāstīja, kā rupjmaizi cep. Rādīja cimodus. Bija liela pūra lāde.

Samanta Līga – Man bija svītraini brunči. Es deju ar Janci. Man patīk dziedāt par Gauju, par Rīgu. Mēs izskatījāmies skaisti.

Emīlija – Es deju ar Aliju. Mūs skatījās mamma un tētis.

Ivita – Dejojām *Metieniņu*. Es deju ar Miķeli. Man patika tā garā kleita. Es biju tautumeita. 1.martā dejosim Kocēnos.

Santa – Mēs rādījām riekšavu, olekti. Pūra lādē bija dvieļi, cimdi, šalle.

Matīss – Muzejā mēs dancojām, stāstījām par pūru. Tā ir tāda kaste, kur iekšā dvielis, cimdi, josta. Kauguru kultūras namā arī dziedājām un dejojām. Man patīk dziesmiņa *Ķēvīt, mana, švilpastīte*.

Lāsma – Man vislabāk patika svītrainie brunči, jo man tādi bija pirmo reizi.

Miķelis – Mēs bijām Valmieras muzejā. Mums stāstīja un rādīja, kā jātaisa maize. Tad braucām uz Kauguriem. Mūs uzslavēja, ka labi nodejojām. Man patika izstādītās mantas – pūra lāde, vecs galds un krēsli, mucas.

Artūrs – Mēs nodejojām labi. Muns iedeva žetonus. Ar tiem var iet visos muzejos.

 Sarma

„PASACIŅAS” INTERVIJAS

Bērņa ierašanās šajā pasaulē lielākoties ir priecīgs, gaidīts notikums, kam vecāki rūpīgi gatavojas. Liels satraukums mijas ar prieku, mīlestība ar šaubām. Vai pratīsim sagaidīt bērnu iespējami pareizi un zinoši? Vai spēsim gādāt par viņa drošību, vai būsīm radījuši aizsargātu un komfortablu vidi bērna attīstībai?

Statistika liecina, ka bērnu traumatisma līmenis Latvijā ir viens no augstākajiem Eiropas Savienībā. Iemesli ir visdažādākie – sabiedrības vērtību un savstarpējo attiecību kritēriju maiņa, vienaldzības pieaugums, sociālā un ekonomiskā depresija utt.

Mēdz teikt, ka neviens bērns nav izaudzis bez puniem vai sasitumiem. Mazulis pats aktīvi iepazīst apkārtējo pasauli, nespējot izvērtēt savas rīcības iespējamās sekas, - spēlējas, aizmirstot par briesmām, izzina robežas, līdz kurām savos darbos un nedarbos var iet.

„Pasaciņas” lielākie audzēkņi, par dažādiem drošības pasākumiem dažādās situācijās, zina pastāstīt tā:

Artūrs – Ja mašīna brauc, tad nevar iet pāri ceļam. Ir jāapstājas. Uz ezera tagad ir ledus. Ja plāns ledus, - uz tā nevar kāpt.

Miķelis – Drošība ir tad, kad jānēsā atstarotājs. Lai mašīnā redz, kur iet cilvēks. Ziemā nevar braukt ātri, jo ir slideni ceļi. Bērni nedrīkst spēlēties ar uguni.

Krista – Drošība ir tā, kad piesprādzējas mašīnā. Mājās nedrīkst sēdēt pie datora, kad mamma nav mājās. Nedrīkst spēlēties ar sērkociņiem, jo māja var nodegt.

Lāsma – Lai būtu drošībā, nedrīkst taisīt palaidnības. Nedrīkst spēlēties ar īstiem telefoniem. Kad mašīna brauc, nedrīkst iet pāri ceļam un arī iet, kad sarkanā gaisma. Bērns viens pats nedrīkst iet uz mežu, jo tur čūskas dzīvo.

Matīss – Nedrīkst sist citiem. Ejot pāri ceļam, jāpaskatās uz abām pusēm, vai nenāk mašīna. Jāapstājas, ja mašīna brauc. Nevar ēst sniegu, jo tad var palikt slim.

Santa – Nevar iet ārā, kad mamma un tētis nav mājās.

Ivita – Jāievēro drošības noteikumi uz ceļa. Nedrīkst tur skraidīt, jo mašīnas braukā.

Tomass – Nedrīkst darīt muļķības. Jancis pielika mēli pie vārtiem un mēle sāp. Man tā nav gadījies. Ja brauc pa kalnu, tad jāturas *pannai* pie rokturiem, lai nevar nokrist. Reiz es apgāzos un apmetu kūleni. Sniegs bija ritīgi ciets. Nedrīkst pie karstas pannas likt pirkstiņu. Man tā gadījās. Nedrīkst aizmigt lampas, kāpt uz trepēm, aizmigt suni, jo tas var iekost. Mamma neļauj aizmigt sērkociņus, jo var aizdegties. Nedrīkst kāpt ļoti augstu, tikai drusku augstāk. Ar nažiem ļoti uzmanos. Es griezu gurķīti.

Simona – Mašīnā ir jāpiesprādzējas. Man pie rokām bija atstarotājs.

Rainers – Ja no kalna šļūc ar *ābolīti*, tad jāpagaida, kad ceļš ir brīvs, jo var otrā ietriekties. Nedrīkst spēlēties ar sērkociņiem un elektrību.

 Sarma

Drošai bērņibai

Audzinašana vai dresūra?

Ērtie bērņi

Jānītis ir īsts paraugpuika: bez ierunām izdara visu, ko mamma liek! Ar viņu nekad nav kauns iziet sabiedrībā, jo zēns ir rātņs un paklausīgs. Kur noliek, tur sēž. Prieks vecākiem, paraugs citām ģimenēm. Bet vai tētīm un mammai patlaban ērtais Jānītis vēlāk spēš kļūt par izlēmīgu, pārliecinātu pieaugušo?

Darīsim tā, un viss!

Bērņus, kuri paraduši bez ierunām pakļauties vecākiem, mēdz dēvēt par ērtajiem bērņiem. Šāda uzvedība bērņos nereti attīstās ģimenēs, kurās audzināšanas paņēmieni līdzinās dresūrai: vecāki vienkārši pasaka, kā jābūt, un viss. Tu darīsi tā, jo tā vajag. Ne paskaidrojumu, ne komentāru. Bērņi iemācās bez ierunām un kritikas pieņemt visu apkārt esošo, taču var veidoties situācijas, kad šāda attieksmes neesamība ir bīstama pašam bērņam: viņi viegli ietekmējami, pakļaujami, manipulējami. Piemēram, nonākot vienaudžu pulkā, viņi var piekrist darīt ko nevēlamu (ir pakļauti atkarību riskam) vai ciest no citu bērņū vardarbības, jo nav paraduši patstāvīgi risināt sarežģītumus. Ērtie bērņi neprot veidot viedokli un apjūk savās jūtās, jo parasti arī mājās tētis un mamma nav jautājuši viņa domas, nav mācījuši meklēt palīdzību. Visticamāk, šādā bērņā ir apspiesta dabiskā nepieciešamība kādā attīstības posmā pateikt savu *nē!*, tā apzinoties sevi kā personību un rīcībšpējīgu būtni, kas spēš kontrolēt savu dzīvi arī tad, ja pieaugušo nav tuvumā un kāds no malas nepalīdz ar padomu.

Bailes, dusmas, bēdas – tas ir normāli!

Ērtajos bērņos parasti ir daudz apslāpētu emociju, jo audzināšana kavējusi tās izpaust: „sliktās”, negatīvās emocijas tiek ignorētas, to vienkārši nedrīkst būt, jo pretējā gadījumā bērņš vairs nav „labs”. Arī vecāki par šādām jūtām, iespējams, nemēdz runāt un nedalās savos pārdzīvojumos, līdz ar to bērņā nevar veidoties priekšstats, ka arī pieaugušie sastopas ar dažādām grūtībām un risina tās. Tomēr ir gluži dabīgi, ka bērņš izjūt gan bailes, gan dusmas, gan skumjas. Tām ir kaut kā jāizpaužas, tās nevar glabāt sevī, taču bērņš nav iemācījies, kā ar šādām emocijām tikt galā – viņa dzīves modelītī tādas nedrīkst parādīties! Tad ērtie bērņi var mēģināt tās izlādēt „pa kluso”, kļūstot par slepeniem varmākām: dara nedarbus, vecākiem neredzot, ārpus mājas, bērņudārzā, skolā, iespējams, darot pāri citiem... Šādus nodarījumus bērņi ļoti cenšas slēpt – ja tie atklātos, bērņi justos vainīgi, ka nodarījuši vecākiem pāri. Smagākajos gadījumos var parādīties autoagresija – bērņš dara pāri pats sev, mēģina sāpināt sevi, lai *sliktās*

emocijas nerādītu „uz āru”.

Ja izveidojusies šāda situācija un bērņa neadekvāto uzvedību pamana bērņudārzā vai skolas pedagogi, var gadīties, ka vecāki tam nenotic: nu nē, tikai ne mans bērņš, viņš taču ir tik labs un paklausīgs! Tomēr šādā situācijā ir ļoti svarīgi atzīt bērņā notiekošo, atzīt, ka audzināšanā kaut kas nogājis greizi! Vecākiem tad būtu jāatrod laiks un vieta, lai runātu ar bērņu: es redzu, ka tu rīkojies pavisam citādi nekā parasti, – kas noticis? Jāieklausās arī pedagogu, klases audzinātāju, skolas psihologu un citu speciālistu teiktajā – padomi nebūtu jāuztver kā kritika, ka vecāki ir „slikti”!

Ērti vecāki

Tā tad tiem vecākiem, kuru bērņi spurojas pretī un saka *nē!*, jāsaprot: tas ir normāls posms bērņa attīstībā. Tiesa gan, dažādos vecumposmos, teikdams *nē!*, bērņš cīnās par varu ģimenē (visbiežāk tā notiek trīs un septiņu gadu vecumā). Ja tad vecāki ļaujas, bērņš var kļūt par noteicēju ģimenē: groži ir viņa rokās, bet tētis, mamma un nereti arī vecmāmiņa un vectētiņš kļūst par ērtajiem vecākiem. Bērņš saprot, ka lieliski spēš kontrolēt situāciju: ja viņš negrib, lai mamma iet prom – rīkojoties pēc noteikta „scenārija”, to arī iespējams panāk. Lai dabūtu kāroto mantiņu, jāsarīko scēna veikalā ar tādiem „specifektiem” kā nepārtraukta kliegšana un gar zemi krišana. Taču bērņa emocionālajai attīstībai ir svarīgi, lai groži tomēr būtu vecāku rokās. Lai vecāki nospraustu robežas, jo tās lai arī bērņam šķietami nepatīk, rada drošības izjūtu. Pretējā gadījumā bērņš gan sajūt varu, tomēr arī bailes, jo visa situācija, visa dzīve ir uz viņa pleciem.

Līdz ar to vecākiem jābūt ļoti prasmīgiem un pacietīgiem, lai neapklusinātu bērņa *nē!*, vienlaikus paturot kontroli savās rokās. Piemēram, klasiskajā situācijā ar klavierspēli vecāki, kuri audzina „ērto bērņu”, nosēdinās viņu pie klavierēm, un bērņam, kaut zobus sakodušam, būs jāspēlē. Ērtie vecāki, kaut atklājuši savā atvasē pianista talantu, neuzstās, un bērņš vairs nevingrināsies, jo rotaļāties ir daudz jautrāk. Prasmīgi vecāki nepieļaus situāciju, kurā radīsies jautājums – spēlēt vai nespēlēt? Bērņam tiks piedāvāta izvēle – spēlēt vienu reizi nedēļā vai divas, spēlēt šo skaņdarbu vai citu. Iespējams, citiem būs vajadzīgāka garāka saruna, lai motivētu bērņu, tomēr tā zēns vai meitene būs iesaistīti lēmuma pieņemšanā, nevis kārtējo reizi apklusināti ar ultimātu: būs tā un viss!

Daži padomi

- ✓ Vecākiem ir jātic sava bērņa spējām.
- ✓ Vecākiem jādzīvo ar apziņu, ka bērņam nav jāmainās tādēļ, lai viņš būtu pietiekami labs saviem vecākiem.
- ✓ Nesalīdziniet bērņus savā starpā!
- ✓ Negaidiet pārāk daudz no saviem bērņiem
- ✓ Nepārslavējiet savus bērņus, jo citādi viņi nezinās, ko iesākt neveiksmes gadījumā!

„PASACIŅAS” VALODIŅA

✓ *No skaidrojošās vārdnīcas:*

Lapakatiņš – kabatas lakatiņš /Lāsma Ē./

✓ Pirmdienas rīts. Grupā ienāk Ričards Aleks. Audzinātāja:

- Uzvelc biezo džemperīti, jo grupā vēl ir pavēss.

Ričards Aleks:

- Jā. Vecāki izdzina mani šorīt, te, aukstumā!

✓ Agita Ričardam Aleksam:

- Sakārto, dēls, savu rotaļu vietu.

Ričards Aleks:

- Nevaru. Esmu slims.

Agita:

- Slimi bērni parasti uz bērnudārzu nenāk.

Ričards Aleks:

- Vecāki liek nākt. Viņi par tādām slimībām neko nezina!

✓ 3.grupā norisinās saruna par svecēm.

Audzinātāja stāsta, ka svecēs raud. Arta Marta iebilst:

- Viņai taču nav acis!

SVEICAM !

DZIMŠANAS DIENĀ

Daudz dieniņu mūžinā,

Cita šāda, cita tāda

Citā koši padziedam,

Citā žēli noraudam

/L.t.dz./

Aleksu Tumašovu 17.II

Laumu Alisi Bērziņu 18.II

Zintu Zvacku 18.II

Jēkabu Robinu Benužu 22.II

VĀRDA DIENĀ

Es mutīti nomazgāju

Āboliņa rasiņā,

Lai zied mani vaigu gali

Kā sarkans āboliņš.

/L.t.dz./

Dārtu 6.II

Ričardu 7.II

Simonu 9.II

Paulu 10.II

Līvu 27.II

„PASACIŅAS” DARBIŅI

Mēneša tēmas:

✓ *Mostas daba*

✓ *Es gaidu Lielo dienu*

☺ *”Laba daudz nevajag – vajag vairāk!”* – Valmieras novada fonda rīkots pasākums Kocēnu kultūras namā. Piedalās folkloras kopa „Pasaciņa” 1.III

☺ Rotaļu rīts *„Lielā diena, Lielā diena Kur kārsim šūpolītes?”* III

„PASACIŅAS” PALDIES

PALDIES visiem, kas palīdzēja noorganizēt Tālās Gaujmalas novada sarīkojumu no Anitas Golubovskas PEPT Tālās Gaujmalas novada koordinatores:

 Gunai Mednei un *Ilgai Bērziņai* Valmieras novadpētniecības muzejā,

 Inesei Sudrabai no VJIC Vinda

 Sandrai Andrupei un *Ritai Tutinai* no SIA *Silupīte*

 Ivetai Rambolai, Vinetai Novikai, Verai Mazurēvičai J.Endzelīna Kauguru pamatskolā,

 Alfrēdam un Zaigai Stīpiņiem Kauguru kultūras namā,

 Inetai Zīderei PII „Pasaciņa” vadītājai.

 Redaktore - Ineta

 Korespondente -

Sarma

 Datorsalikums - Anita